

6. Courses of Education in Baden-Württemberg: [https://km-](https://km-bw.de/site/pbs-)

[bw2/get/documents/KULTUS.Dachmandant/KULTUS/KM-Homepage/Publikationen%202018/Bildungswege-englisch.pdf](https://km-bw.de/site/pbs-bw2/get/documents/KULTUS.Dachmandant/KULTUS/KM-Homepage/Publikationen%202018/Bildungswege-englisch.pdf).

7. https://www.reddit.com/r/AskAGerman/comments/qvn65j/german_history_in_german_schools/.

8. https://www.reddit.com/r/AskAGerman/comments/13izauf/whats_your_opinion_on_the_german_schooling_system/.

9. Running Out of Fuel by Craig Stirling: <https://www.bloomberg.com/news/newsletters/2023-06-07/world-economy-latest-germany-is-running-out-of-workers>.

11. https://www.bildungsplaene-bw.de/bildungsplan,Lde/Startseite/BP2016BW_ALLG/BP2016BW_ALLG_GYM_G.

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Ольга ХОМИН, Юрій КАЛІЧАК
м. Дрогобич

Стрімкий розвиток інформаційного суспільства ставить перед системою дошкільної освіти нові вимоги. Сучасна освітня політика держави спрямована на реформування усієї системи освіти, й успішне здійснення цих реформ вимагає детального аналізу наявної нормативно-правової бази щодо освіти та соціально-економічних умов країни і потреб громадян. Сьогодні тенденції розвитку освіти «визначаються на законодавчому рівні. Формування достатньої і прогресивної законодавчої, іншої нормативно-правової бази освіти є одним із основних факторів, які можуть забезпечити можливість реалізації прав громадян на освіту. Тому прийняття дієвої законодавчої бази в галузі освіти, своєчасне внесення змін у діючі закони, а також реалізація вже прийнятих законів – актуальне, важливе і надто складне державне завдання» [1, с. 1110].

Базовий компонент дошкільної освіти – державний освітній стандарт, третя редакція якого затверджена наказом МОН від 12.01.2021 № 33. У ньому продовжено традиції стандартів дошкільної освіти 1998 та 2012 рр. Стандарт визначає очікування суспільства щодо розвиненості, вихованості й освіченості дитини дошкільного віку, спрямовує розробку і оновлення освітніх програм для закладів дошкільної освіти, окреслює вимоги та орієнтири щодо програм професійної підготовки майбутніх педагогів.

Для сучасного суспільства завжди потрібне різні оновлення – це забезпечує відчуття стабільності, непорушності ідеалів і

принципів вітчизняної дошкільної освіти, а також – відповідає викликам сучасної освіти.

Базовий компонент дошкільної освіти (БКДО), відповідно до ст.ст. 22, 23 Закону України «Про дошкільну освіту» є державним освітнім стандартом; визначає вимоги до рівня розвиненості, вихованості, навченості дітей перед вступом до школи. мінімальне освітнє ядро; має оновлюватися один раз на 10 років.

До системи законодавства з питань дошкільної освіти належать Конституція України, Міжнародні договори, закони України, Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, накази Міністерства освіти і науки України та інших центральних органів виконавчої влади.

Конституція України гарантує доступність і безоплатність дошкільної освіти в державних і комунальних закладах дошкільної освіти.

Закон України «Про дошкільну освіту» визначає правові засади організації дошкільної освіти в Україні. Він встановлює загальні принципи функціонування закладів дошкільної освіти, обов'язки батьків, права та обов'язки педагогічних працівників. Концепція розвитку дошкільної освіти визначає стратегічні напрями розвитку дошкільної освіти в Україні і встановлює основні пріоритети в цій галузі. Закон визначає поняття дошкільної освіти та окреслює її завдання, які зазвичай включають підготовку дітей до шкільної освіти, розвиток їхніх здібностей і соціальної адаптації.

Організація системи дошкільної освіти: Закон може встановлювати порядок організації закладів дошкільної освіти, їхній статус, вимоги до педагогічних працівників та інфраструктури. Фінансування та надання послуг: закон регулює питання фінансування дошкільної освіти, а також встановлює правила надання освітніх послуг дітям. Права та обов'язки

батьків: Закон може містити відомості про права і обов'язки батьків у контексті дошкільної освіти, зокрема щодо обрання закладу та співпраці з ним. Контроль та нагляд: Закон може передбачати систему контролю та нагляду за дотриманням стандартів у закладах дошкільної освіти.

Закон України «Про освіту» визначає загальні принципи системи освіти в Україні, до якої входить і дошкільна освіта. Він регулює питання організації, фінансування та контролю в закладах освіти. Міністерство освіти і науки України може видавати накази та інструкції, що деталізують вимоги та процедури, пов'язані з дошкільною освітою.

Наукові елементарні знання логіко-математичного спрямування, акумульовані в конструкційних, інтелектуальних іграх, уможливають логіко-математичний розвиток дитини швидше, ніж розв'язання прикладів та арифметичних задач на заняттях. Важливо так організувати життєдіяльність дошкільників, щоб кожен мав змогу легко засвоювати знання математичного характеру.

Забезпечення рівного доступу до якісної освіти учені характеризують як глобальну світову тенденцію, яка є надзвичайно багатогранною. Вона «передбачає:

– забезпечення рівноправності (за статтю, віком, національністю, соціальним статусом, віросповіданням тощо) громадян у доступі до освіти;

– створення умов (відповідного законодавчого і ресурсного забезпечення) для здобуття якісної освіти та розробки механізму об'єктивного її оцінювання за певними показниками і критеріями» [4, с. 33].

Щодо принципу доступності дошкільної освіти, то, «відповідно до ст. 24 Конституції України, громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору

шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних із чоловіками можливостей, зокрема у здобутті освіти» [5, с. 54].

Однією з найбільш актуальних проблем є недостатність фінансування дошкільної освіти, що спричиняє неможливість нормального функціонування наявних державних дошкільних закладів і створення нових. Велика кількість міжнародних документів присвячена питанням освіти і відображає засадничі норми щодо права на освіту та прав дитини. Хоча міжнародні документи не наголошують на дошкільній освіті, пріоритетним напрямом державної політики закріплюють реалізацію права на освіту.

Основними завданнями законодавства України про дошкільну освіту Закон України «Про дошкільну освіту» визначив «забезпечення:

- 1) права дитини на доступність і безоплатність здобуття дошкільної освіти;
- 2) необхідних умов функціонування і розвитку системи дошкільної освіти;
- 3) прав та обов'язків учасників освітнього процесу, встановлення відповідальності за порушення законодавства про дошкільну освіту;
- 4) умов для благодійної діяльності у сфері дошкільної освіти [8, с. 74].

Закон встановлює обов'язковість дошкільної освіти, що має забезпечити виконання вимог Базового компонента дошкільної освіти [8].

Закон «Про дошкільну освіту» надав право обирати різні форми здобуття дітьми дошкільної освіти, зокрема у:

зкладах дошкільної освіти незалежно від підпорядкування, типів і форми власності;

структурних підрозділах юридичних осіб приватного і публічного права, зокрема закладів освіти;

сім'ї – за сімейною (домашньою) формою здобуття дошкільної освіти;

взаємодії з «фізичними особами, що здобули педагогічну освіту та/або професійну кваліфікацію педагогічного працівника, зокрема тих, які провадять незалежну професійну діяльність;

○ взаємодії з фізичними особами-підприємцями, основним видом діяльності яких є освітня діяльність» [8, с. 55].

Великий масив законодавства, що регулює забезпечення права на освіту, зокрема дошкільну, складають постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад» [15], «Про затвердження Положення про центр розвитку дитини» [16], «Про затвердження Положення про освітній округ» [17].

Ключовим поняттям «у критеріях оцінки ефективності та якості освіти виступає категорія сформованих у дитини компетентностей, що вказують на можливість активно проявляти особистісні надбання в різних самостійних та організованих за підтримки дорослого видах діяльності. Ключова категорія компетентності дитини та характеристика її вікових особливостей стали предметом ретельного аналізу та конкретизації» [7, с. 12].

Компетентності формують унаслідок реалізації змісту освітніх напрямів роботи ЗДО внаслідок виконання педагогом основних професійних обов'язків, котрі урізноманітнюють досвід дитини за підтримки батьків в умовах родинного виховання.

Перевагами дошкільної освіти є:

- 1) усвідомлення самоцінності дошкільного дитинства;
- 2) розуміння дошкільного дитинства як важливої передумова гармонійного розвитку й успішної самореалізації дитини у житті;
- 3) повага до дитини, особливостей її розвитку та індивідуального досвіду;
- 4) вдосконалення фізичного, психічного та соціального здоров'я дитини;
- 5) розвиток творчих задатків, здібностей і талантів дітей,
- 6) збереження та примноження національних традицій родинного та суспільного виховання [19].

Таким чином, основними завданнями дошкільної освіти на сучасному етапі є:

- 1) забезпечення належних умов для повноцінної едукції дитини;
- 2) створення здоров'язберезувального середовища в умовах ЗДО та родини;
- 3) збільшення та урізноманітнення мережі ЗДО;
- 4) оновлення змісту, форм і методів дошкільної освіти відповідно до вікових особливостей дітей;
- 5) формування у дитини духовності;
- 6) професійне виявлення ранньої обдарованості, забезпечення умов для розвитку талановитих дітей;
- 7) постійний моніторинг динаміки стану здоров'я і психічного розвитку дошкільників.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шаповал Р.В. Правове регулювання освіти в Україні. *Форум права*. 2011. № 1. С. 1110–1115.

2. Апрелева І.В. Реалізація принципу доступності до суспільного дошкільного виховання в Україні (20–30-ті рр. ХХ ст.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук.: 13.00.01. Дрогобич, 2016. 20 с.

3. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, доктор пед. наук ; авторський колектив: Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. Київ : Видавництво, 2012. 26 с.

4. Бюджетний кодекс : Закон України № 2456-VI від 08 липня 2010 р. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

5. Кодекс законів про працю : Закон України № 322-VIII від 10 грудня 1971 р.

6. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

7. Міністерство освіти і науки : наказ про затвердження Базового компонента дошкільної освіти. Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_red_aktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.

8. Про дошкільну освіту : Закон України № 2628-III 11 липня 2001 р. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.

9. Про затвердження плану дій на 2017–2019 рр. поетапного створення додаткових місць у закладах освіти для дітей дошкільного віку : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06 грудня 2017 р. № 871-р. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/871-2017-p>.